

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

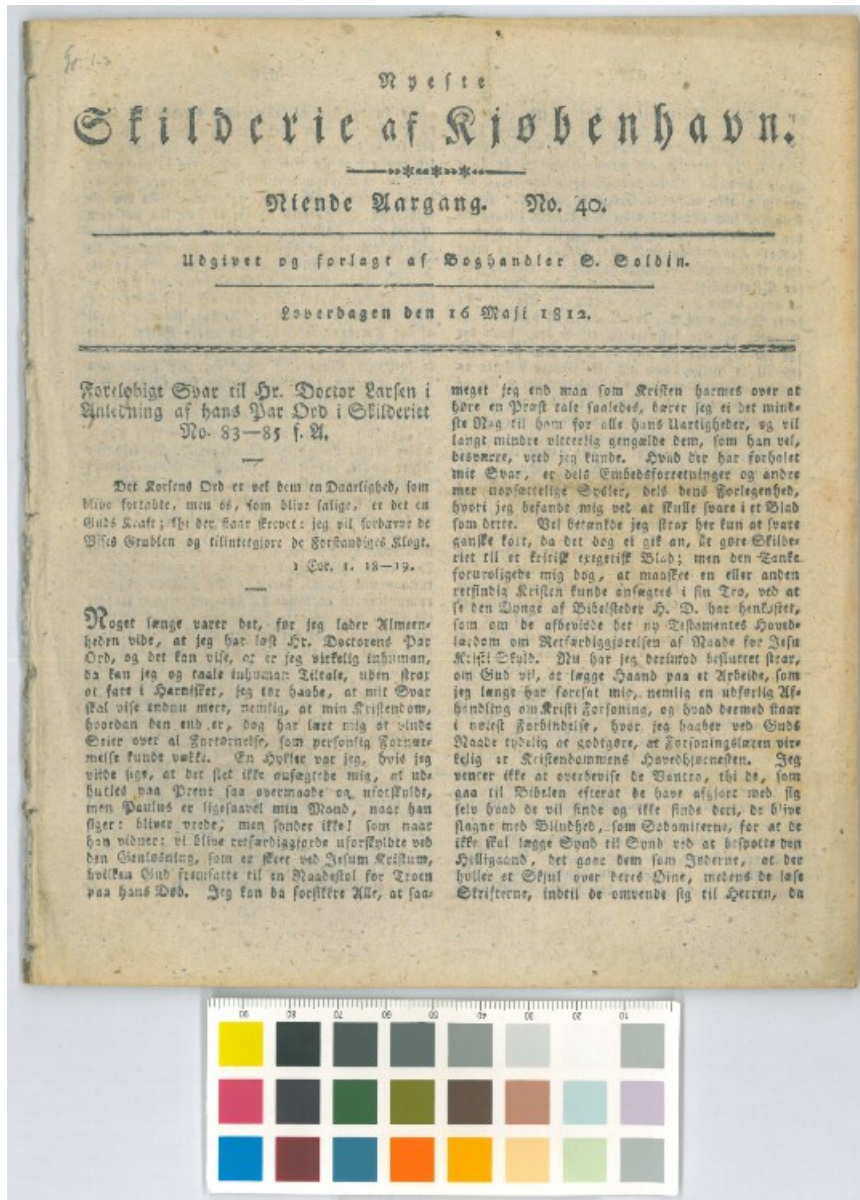
Titel: Foreløbigt Svar til Hr. Doctor Larsen i Anledning af hans Par Ord i Skilderiet No. 83-85 f. A.

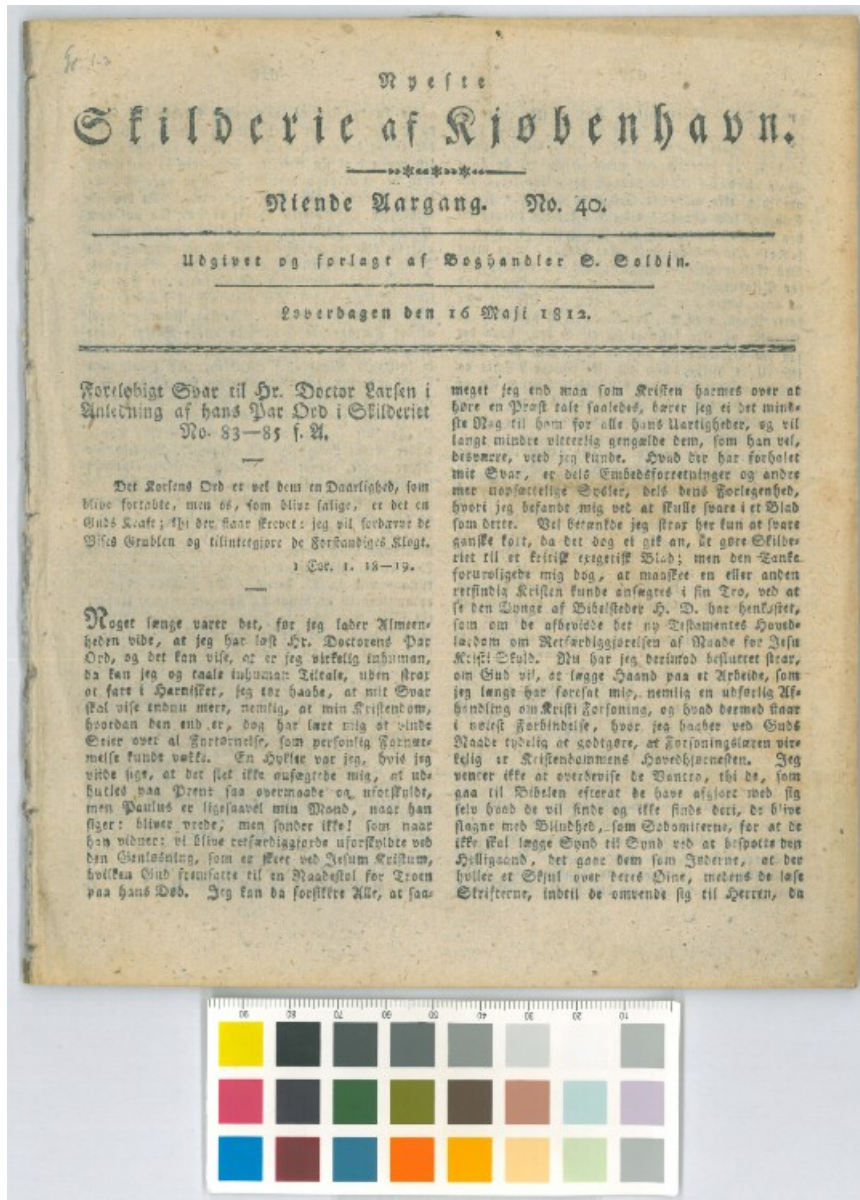
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Foreløbigt Svar til Hr. Doctor Larsen i Anledning af hans Par Ord i Skilderiet No. 83-85 f. A.", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 625. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1812_185-txt-shoot-idm110/facsimile.pdf (tilgået 12. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Eller Hulet fortogt. Her er ikke andet at sige for mig, end nemlig at hede Hr. Doctor Lassen og enhver saadan Et af sine, at hede Gud alvordig og indelig om hendes Hjelp til at have Sandheden, og da tage Bibelen for sig, som om han ikke vilde et Ord, af hvad det naar. Enhver, som gør det, vil ogsaa komme tilbage til den Korsetslyde, saavel som Jesus ikke lød da han saede: Himmel og Jord skal forges, men mine Ord skal ingenlunde forges; thi det vidnede han for Kristus: enhver, som det er om Sandheden at gøre, hører min Røst. Hvem der ikke vil lyde dette Raad, men vil søge Sandheden paa sin egen Haand, og ikke bestyre sig til at tro, hvad det saa end er, naar det kun er Sandhed, han naar ikke til at hjælpe, han vil ikke vandre i Lyset og nædes derfor til at ræve i Mørket, han er En af dem, til hvem Jesus siger: Være I blinde, da havde I ikke Synd, men nu sige I: vi see, derfor bliver Synden holdende paa eder.

Her vil jeg da blot kortelig omtale hvad der var mig mest paafaldende i H. Dr. Svar. Jeg vil begynde med den Beskrivelse H. D. afslidde Gange-gentogter, at jeg ei forstod mere af mit Ny Testament, end hvad jeg kan lade mig til i en stor bank eller i et Overførelse. Ja tilhøve gerne, at jeg ikke har nogen theologisk Velafhed og er heller ingen sandelig Guds, men det kan jeg dog forstodde H. D. at jeg var godt kan læse mit Testament i Grundbøger, og at jeg lærer Sammeet til de mere Udvalgte Maader, at jeg uden sandelig Maade kunde misforstaa min Bibel ligesaa godt som almindelig heromte Læser. Grunden hvi jeg hører var gamle Overførelse er, fordi den i al sin Ufuldstændighed er langt bedre end alle de ny, og fordi den er mig indelig kær, og Gud selv Lov temmelig bekendt. At jeg undertiden betjener mig af Udvalgt, om hvilke der kan være grundet Tvivl, kommer deraf, at jeg bruger Bibelen ikke alene til at bestemme men ogsaa til at tale med. Naar Man nemlig begynder at blive ret fortrolig med den hellige Bog, og langiver sig til den, da kendes det hørtid altid, at naar Man vil udtrykke Noget ret med Guds, da rinder et Sprag i Tanker, som siger Mere end de almindelig udvalgte Ord; naar dette nu kendes mig, og Ordene Læser indholde, som den hellige Skribent jo

gerne kunde sige og paa andre Steder har sagt, da bruger jeg dem uden videre Eftertanke, Noget der endog er nødvendigt, naar Man vil lade Bibelen tale i al sin Kraft. Saaledes er det netop med det med paafaldende Ved om at tage af Tanker til Guds under Kristi Lydighed. At den almindelige Overførelse her ei er nær saa god som H. D. vil indbilde os, kan enhver Kunds overbevise sig om ved at eftertanke Sammenhængen, da Taler dog utvivelig er om dem, som vilde ophøje sig over Guds Kundskab, og næstsee det Evangelium Paulus havde prædilet, og et nemme i af Fald ikke der oversættes ved Afslag, Konnes navn af det Foregaaende som af de andre Steder, hvor Paulus bruger Ordet. Naar der altsaa ved Tanker forstodde Klage eller Gribben, ikke Pauli men Modstandernes, led Overførelsen sig ei allene forsvare, men er udentvilet den rigtigste. At Paulus nu vilkelig, om han saa aldrig havde hørt det, tog sin Fornuft fangen under Troens, og sin Tanke under Kristi Lydighed, vil næppe H. D. selv for Alvor nægte, thi at Han antog Forstaaelse i sin hele Vidde, ikke allene naar han tilsporede med Jodisfæder, men naar og hvor han kom til at tale om Kristus, er dog af alle hans Ord saa klart og saubart, at Man med Meget kan sammentunge Himmelen for ikke at see det, og at denne Tale er en Daarlighed for den naturlige Fornuft tilhøve vist H. D. gerne. At Paulus alligevel opmuntret til at bruge sin Fornuft er intet Under, thi Man maa allerede bruge den, for at erende dens Svagheit, og der er stor Hæder paa a. saa ihjel og at tage til Fange, Kongen skal smukt arbede, kun ikke, som den, men som Hæren vil. Det er en underlig Tale, at Man ikke bruger sin Fornuft, fordi Man vilter dens Udsagn paa Kristend VortPaal og finder dem for lette, naar de ei der kunne bliive, dette er dog i Sandhed Noget, som Guds, der vil talde Kristen, Kulte Namme sig ved at løse; thi det er jo dog saubart, at den som hører, at Han træer Christen fordi den stemmer overens med hans Fornuft, træer sin Fornuft og ikke Christen. Noget ganske andet er det, at vor Tro udfordriges derved, at Christen betænkter Alt hvad vi ved Fornuft kan vide om Gud og hvad Samvittigheden tilhøve os. At den lange Tale om Gudsinger og Fortjeneste er vi uforne-

Eller Skjælet borttaget. Her er ikke andet at gøre for mig, end nemlig at lide Hr. Doctor Lassen og enhver saadan Skriftsætter, at lide Gud alverdig og indelig om hendes Hjelp til at have Sandheden, og da tage Bibelen for sig, som om han ikke vilde et Ord, af hvad det naar. Enhver, som gør det, vil ogsaa komme tilbage til den Korsetsæde, saavist som Jesus ikke lod da han saede: Himmel og Jord skal forges, men mine Ord skal ingenlunde forges; thi det vidnede han for Miltius: enhver, som det er om Sandheden at gøre, hører min Røst. Hvem der ikke vil lide dette Noab, men vil søge Sandheden paa sin egen Haand, og ikke bestyre sig til at tro, hvad det saa end er, naar det kun er Sandhed, han naar ikke til at hjælpe, han vil ikke vandre i Lyset og nædes derfor til at ræve i Mørket, han er En af dem, til hvem Jesus siger: Være I blinde, da havde I ikke Synd, men nu sige I: vi see, derfor bliver Synden holdende paa eder.

Her vil jeg da blot kortelig omtale hvad der var mig mest paafaldende i H. Dr. Svar. Jeg vil begynde med den Beskrivelse H. D. afslidige Gange-gentog, at jeg ei forstod mere af mit Ny Testamente, end hvad jeg kan lade mig til i en stor bank eller i et Overjættelse. Ja tilhøve gerne, at jeg ikke har nogen theologisk Velafhed og er heller ingen sandelig Guds, men det kan jeg dog forstaa H. D. at jeg var godt kan læse mit Testamente i Grundbøger, og at jeg lærer Sammeet til de mere Udvalgte Maader, at jeg uden sandelig Noget kunde misforstaa min Bibel ligesaa godt som almindelig heromte Læser. Grunden hvi jeg hører var gamle Overjættelse er, fordi den i al sin Ufuldkommenhed er langt bedre end alle de nu, og fordi den er mig indelig nær, og Gud selv Lov temmelig bekendt. At jeg undertiden betjener mig af Udvalgt, om hvilke det kan være grundet Tvivl, kommer deraf, at jeg bruger Bibelen ikke alene til at bestemme men ogsaa til at tale med. Naar Man nemlig begynder at blive ret fortrolig med den hellige Bog, og langiver sig til den, da kendes det hørtid altid, at naar Man vil udtrykke Noget ret med Guds, da rinder et Sprac i Tanker, som siger Mere end de almindelig udvalgte Ord; naar dette nu kendes mig, og Ordene Læser indholde, som den hellige Skribent jo

gerne kunde sige og paa andre Steder har sagt, da bruger jeg dem uden videre Skrift, Noget der endog er nødvendigt, naar Man vil lade Bibelen raade i al sin Skrift. Saaledes er det netop med det med paafaldende Ved om at tage af Tanker til Guds under Kristi Lydighed. At den almindelige Overjættelse her ei er nær saa god som H. D. vil indbilde os, kan enhver Kundig overbevise sig om ved at eftertanke Sammenhængen, da Taler dog utvilsomt er om dem, som vilde ophøje sig over Guds Kundskab, og næstere det Evangelium Paulus havde prædilet, og et nemme i af Fald ikke der oversættelse ved Anslag, Konnes navn af det Foregaaende som af de andre Steder, hvor Paulus bruger Ordet. Naar der altsaa ved Tanker forstod Klage eller Gribben, ikke Pauli men Modstandernes, led Overjættelsen sig ei allene forsvare, men er identisk den rigtigste. At Paulus nu vilkelig, om han saa aldrig havde sagt det, tog sin Fornuft fangen under Troens, og sin Tanke under Kristi Lydighed, vil næppe H. D. selv for Alvor nægte, thi at Han antog Fortællingens i sin hele Vidde, ikke allene naar han tilsporede med Jødiske, men naar og hvor han kom til at tale om Kristus, er dog af alle hans Ord saa klart og saubart, at Man med Næst man sammentunge Himmelen for ikke at see det, og at denne Tale er en Daarlighed for den naturlige Fornuft tilhøve vist H. D. gerne. At Paulus alligevel opmuntret til at bruge sin Fornuft er intet Under, thi Man maa allerede bruge den, for at erende den Svagheit, og der er stor Hæder paa a. saa ihjel og at tage til Fange, Kongen skal smukt arbejdet, kun ikke, som den, men som Hæren vil. Det er en underlig Tale, at Man ikke bruger sin Fornuft, fordi Man vilter dens Udsagn paa Kristend VortPaal og finder dem for lette, naar de ei der kunne bliaa, dette er dog i Sandhed Noget, som Gd, der vil talde Kristen, Kulte Namme sig ved at lade; thi det er jo dog saubart, at den som tror, at Han tror Christen fordi den stemmer overens med hans Fornuft, træer sin Fornuft og ikke Christen. Noget ganske andet er det, at vor Tro udfordriges derved, at Christen betænkter Alt hvad vi ved Fornuft kan vide om Gud og hvad Samvittigheden tilhøve os. At den lange Tale om Gudsinger og Fortællelse er vi fornem-

den; thi Istedens for at anfæe alle de Skriftstæder,
 som Jaret briste, havde der været det reter, hvor
 at tage fat paa de ydelige Ord, jeg anførte af
 Paulus til Hevils for, at Naade og Fortjeneste,
 overensom Hr. Ds. Menning, oplyste huanben-
 Ordene (Rom. II.) O er ja stet ikke bange for
 at anfæe efter den danske Oversettelss faaledet;
 er det af Naade, da er det ikke langse
 af Gerninger, eller bliver Naade ikke
 længer Naade; men er det af Gerninger,
 da er det ikke længer Naade, eller bliver
 Gerning ikke længer Gerning. Hvor-
 for lod dog H. D., som om han stet ikke kendte
 dette Sted, og kunde Paulus meer ydelig for sin
 Menning? Har jeg allsaa læst heri, da har Pau-
 lus ogsaa, men jeg er stet ikke bange for at staa
 og falde med ham, jeg gentager mit Vs, ikke over
 den gamle Mand, som H. D. synes at mene, der-
 for drøve mig Gud! men over den Mand, hvem
 Herren tildeler efter Fortjeneste, og uddryder med
 David: siala er den Mand, hvem Herren ikke vil
 se ane Overtrødse og hois Sværd er forskedt.
 Mit Vs er det samme, som det Paulus udsagde,
 da han vidnede: forbanke er hver den, som ikke
 holder Alt Det som stevet haar i Lovens Bog!
 (Kortlæst.)

P r o l o g,

fremsagt i det harmoniske Selskab i Bergen
 den 26de December 1811.

I Livets Vaar, i Verdens Ulfolds Dage
 Drog tvende Edsfulde ogsaa Jorden om,
 Som Vinge Vælsk fandt hvosten de som,
 Og Vægsed Luft og Maal var at behage;
 Og stundt forvillig i Træl og Jær,
 De Vegge Ratted' bort hinandens Værd —
 Med sine Træstump de saa sig moede
 I alle former ind, at for hver Sands
 Den ene havde den andens Ghauds.
 De elste To: det Skjønne og det Gode.
 Gud! sagde de, Gud! selv vor lærer hvo,
 Det Samfundsbæd han i Naturen stoo.

Der, hvor hans Haand med rige Farver malet,
 I samme Træl hans Gødhed sig udtalte;
 I Purpurfæens Skjær, i Duvens Pragt,
 I Kerens Slag, og Rosens lette Dragt,
 I Ederens Vær og Engens Workgreent,
 Som Gøddes Tølt fremstiller sig det Skjønne;
 Og Haand i Haand de drog ad Banen frem,
 Og Jordens Ulfolds Vorn velsigned' dem.

Da Vigen starr Die landdrus lærte
 Et mindre klart at see det rene Hjerte;
 Da sine Rodme paa den Villige Grund,
 Og hulde Smul paa rosenfarvet Mund,
 Og blide Køl med Hjertet saa soetrolig;
 O! Alt forskandede; Men er Dydens Bogig —
 Og Qualiteten rødt, forig, mandig, mild,
 Saa vaemt Hjerte straalte Viets Jld;
 Ubløstet Kraft, Mod i hans Indre boede,
 Han elste tro, men elste kun den Gode. —

Da Muse glad de tvende Hulde saat
 Forende i Laurbærkransen gaar,
 Og giennem Kunsternes udtalte Rige,
 Og aldrig fra hinandens Side rige —
 Hver Vensin gav Jld og Sprog og Mand,
 Og Varmmet af sig ved Skaberhaand,
 I Sangens rige, hoie Phantasie,
 Og Tænkningens Høime Harmonie,
 De stogede sig sammen Arin i Arin,
 Ophamand' Kunsten og dens Sonnets Gavn.

Men, af! Fordærvelsen, som aldrig soer,
 Det elste Vaand at sanderise roer —
 Dig, Skjønhed! nu din æble Søker saar,
 Af! ofte i uovædigt Besøg gaar;
 Fornedret saar til Lakeres Træstvinde,
 Og trued' med fra Jorden at forvinde —
 I Vigen's Blit hun saar og stendte dig,
 Hun hoerte dig i hendes Løndeslemme;
 Men saudt dig — af! dig selv ei mere lig,
 Din Alkem og dit Slægtisab at forglemme —
 Hun saar dig, vandrende fra Egn til Egn,
 Foragtelige Refekant at øer,

